DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v1.88

CZU: 336.226.322(100)

INTERNATIONAL PRACTICE REGARDING THE APPLICATION OF THE VALUE-ADDED TAX

PRACTICA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND APLICAREA TAXEI PE VALOAREA ADĂUGATĂ

COȚOFAN Mihaela, studentă, specialitatea: Finanțe și Băncii
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodono 61
Telefon: +37360173608
e-mail: cotofan.mihaela@ase.md

Abstract: Value Added Tax represents one of the most important forms of indirect taxation used worldwide. The relevance of this lies in the growing role of VAT in public finance systems and its impact on economic activity.The study aims to analyze the role and functioning of VAT at the international level, highlighting differences in its implementation compared to other texation systems. The research methodology is based on comparative analysis and synthesis of legislative frameworks from different countries, with a focus on the European Union VAT system, regulated by Directive 2006/112/EC. The results of the study show that VAT systems differ significantly across countries particularly in terms of tax rates, administration efficiency and digitalization levels. Countries such as Romania and Sweden illustrate distinct approaches to VAT implementation in our country. Furthermore, the study emphasizes that, although the Republic of Moldova maintains a relatively competitive VAT rate, there is still a need for improvements in terms of digitalization and greater flexibility in reporting procedures.
Key words: *VAT, taxation, European Union*
JEL CLASSIFICATION: H20, H25

INTRODUCERE

Taxa pe valoarea adăugată constituie una dintre cele mai relevante forme de impozitare indirectă utilizate la nivel mondial. Prin intermediul acestui impozit, statul obține venituri din consumul final al bunurilor și serviciilor, ceea ce îl transformă într-o sursă stabilă și constantă pentru bugetul public. Un avantaj esențial al TVA este modul său de funcționare, taxa este colectat etapizat pe parcursul lanțului economic, iar agenții economici pot deduce TVA achitat anterior. Astfel, se evită dubla impunere și se asigură o mai bună transparență în procesul de taxare.

Actualitatea temei este justificată de rolul tot mai important pe care TVA îl are în economiile moderne, dar și de necesitatea adaptării sistemelor fiscale la schimbările economice și tehnologice. În plus, în contextul procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, analiza și armonizarea sistemului TVA devin subiecte de interes major, deoarece acest impozit este unul dintre cele mai reglementate la nivelul Uniunii Europene.

De-a lungul timpului, TVA a fost adoptat de majoritatea statelor datorită eficienței sale fiscale și capacității de a genera venituri bugetare considerabile. Cu toate acestea, există și sisteme alternative de impozitare indirectă a vânzării, precum impozitul pe vânzări aplicat în Statele Unite ale Americii, ceea ce evidențiază diversitatea practicilor fiscale la nivel internațional.

În Republica Moldova, taxa pe valoarea adăugată ocupă un loc important în sistemul fiscal, fiind reglementată prin cadrul legislativ în vigoare și contribuind semnificativ la formarea bugetului public. Importanța acestui impozit rezultă atât din rolul său fiscal, cât și din influența pe care o are asupra activității economice și asupra consumului. TVA influențează prețurile bunurilor și serviciilor, nivelul consumului, dar și activitatea agenților economici, deoarece aceștia au obligația de a calcula, declara și achita taxa la bugetul de stat.

Obiectivele cercetării vizează înțelegerea modului în care funcționează taxa pe valoarea adăugată și felul în care este aplicată în practică. Autorul își propune să analizeze conceptul de TVA și cadrul legislativ din Republica Moldova și din Uniunea Europeană, pentru a evidenția principalele diferențe.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiza succintă a surselor bibliografice în domeniul problemei cercetate;

Sursele bibliografice analizate cuprind acte normative naționale și internaționale, precum și materiale online relevante pentru studierea taxei pe valoarea adăugată. Codul fiscal al Republicii Moldova oferă baza legală de aplicare a TVA la nivel național, evidențiind principalele elemente ale taxei și modul de administrare a acesteia.

Directiva 2006/112/CE a Uniunii Europene stabilește regulile generale privind TVA și contribuie la apropierea sistemelor fiscale ale statelor. În același timp, legislația din România și Suedia oferă exemple practice de aplicare a TVA, punând în evidență cotele diferențiate precum și un grad mai ridicat de flexibilitate a raportării fiscale. De asemenea, sursele online completează analiza prin prezentarea altor modele, cum ar fi impozitul pe vânzări din Statele Unite, dar și extinderea aplicării TVA în Liberia.

Descrierea metodelor de cercetare utilizate;

Pentru realizarea cercetării au fost utilizate mai multe metode, precum analiza și sinteza informației, metoda comparativă și metoda descriptivă. Acestea au permis examinarea cadrului legislativ și compararea sistemelor TVA din diferite state, în special din Republica Moldova, România și Suedia.

Rezultatele obținute;

Taxa pe valoarea adăugată reprezintă una dintre cele mai importante forme de impozitare indirectă utilizate în economia modernă. Aceasta se aplică asupra consumului de bunuri și servicii, fiind suportată de consumatorul final, dar colectată etapizat, pe întregul lanț economic. Datorită acestui mecanism, TVA constituie o sursă stabilă și predictibilă de venituri pentru bugetul public, întrucât consumul există în orice economie, indiferent de nivelul de dezvoltare. Importanța acestui impozit este evidențiată și în literatura de specialitate și în actele normative analizate, care subliniază rolul TVA în asigurarea echilibrului financiar al statului.

Cu toate acestea, există și sisteme alternative de impozitare indirectă. Un exemplu relevant îl constituie Statele Unite ale Americii, unde se aplică impozitul pe vânzări. Spre deosebire de TVA, acesta este perceput o singură dată, la momentul vânzării către consumatorul final. Sistemul american este descentralizat, fiind stabilit la nivelul fiecărui stat și uneori chiar la nivel local, ceea ce a dus la existența a peste 12000 de jurisdicții fiscale, fiecare având propriile cote și reguli. Această diversitate complică activitatea întreprinderilor, în special a celor care operează în mai multe state.

Diferența majoră dintre taxa pe valoarea adăugată și impozitul pe vânzări constă în modul și momentul aplicării taxei. Impozitul pe vânzări este perceput o singură dată, la momentul vânzării către consumatorul final. În schimb, TVA se aplică la fiecare etapă a procesului economic, de la producție până la distribuție, oferind posibilitatea deducerii taxei achitate anterior.

Totuși, tendințele globale indică o extindere continuă a aplicării TVA. Un exemplu actual este Liberia, care se află în proces de tranziție de la taxa pe bunuri și servicii la taxa pe valoarea adăugată. Noul sistem prevede o cotă TVA de 18%, comparativ cu actuala taxă pe bunuri și servicii de 12%, aplicată într-o singură etapă.

Implementarea TVA urmărește modernizarea cadrului fiscal, lărgirea bazei de impozitare și sporirea veniturilor bugetare. Potrivit planului stabilit, procesul de înregistrare a contribuabililor în scopuri de TVA va începe în iulie 2026, iar aplicarea integrală a noului sistem este preconizată pentru data de 1 ianuarie 2027.

La nivel regional, Uniunea Europeană reprezintă un model avansat de aplicare a TVA, având un sistem armonizat prin Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată. Aceasta stabilește principiile generale de funcționare a TVA, inclusiv aplicarea unei cote standard, a cotelor reduse și a cotei zero pentru exporturi.

Directiva prevede obligația fiecărui stat membru de a aplica anumite reguli generale în materie de TVA și anume:

cotă standard de TVA de minimum 15%;

Una sau doua cote reduse de TVA, însă acestea nu pot fi mai mici de 5% și sunt destinate produselor și serviciilor de strictă necesitate.

Pentru operațiunile de export se aplică cota zero de TVA, pentru a preveni dubla impozitare în cadrul comerțului internațional.

Pentru a evidenția particularitățile sistemului TVA din Republica Moldova, a fost relizată o analiză comparativă cu două sisteme europene relevante: România, datorită apropierii geografice și asemănărilor economice și Suedia cunoscută pentru nivelul ridicat al impozitării.

Tabelul 1. Analiza comparativă a sistemului TVA în Republica Moldova, România și Suedia

Țara	Cote TVA aplicate		Bunuri/servicii vizate de cote reduse	Plafon scutire pentru întreprindere	Perioada fiscală/raportare
	Cota standard	Cota redusă			
Republica Moldova	20%	8%	Produse de primă necesitate, medicamente, produse agricole	Cifra de afaceri anuală nu depășește 1.700.00 lei, pe parcursul a 12 luni	Lunar până la data de 25 a lunii următoare perioadei fiscale de raportare.
România	21%	11%	Medicamente, manuale școlare și alimente de primă necesitate	Cifra de afaceri sub 395.000 lei (aproximativ 1.500.000 lei)	Lunar, Trimestrial, pentru contribuabili cu activitate redusă
Suedia	25%	12% 6%	12% - hoteluri, restaurante (exceptând băuturile alcoolice) și activitații culturale 6% - cărți, ziare, reviste și publicații muzicale	Cifra de afaceri anuală nu depășește 120.000 SEK (în jurul valorii de 200.000 lei)	Lunar, până pe data de 12 a lunii următoare Trimestrial, până pe data de 12 a lunii următoare Anual, până în ultima zi de februarie

Sursa: elaborat de autor în baza datelor (Republica Moldova, 1997, România, 2015, Suedia, 1994)

Analiza comparativă evidențiază atât asemănări, cât și diferențe între sistemele TVA analizate. Republica Moldova aplică o cotă standard de 20% și o cotă redusă de 8%, valori apropiate de cele aplicate în statele Uniunii Europene. România aplică o cotă standard de 21% și o cotă redusă de 11%, iar Suedia aplică o cotă standard de 25%, una dintre cele mai ridicate din Europa, dar și cote reduse de 12% și 6%.

O diferență important constă în pragul de scutire pentru întreprinderile mici și modul de raportarea fiscal. În Republica Moldova, pragul de scutire este de 1,7 milioane lei, ceea ce reduce presiunea administrativă asupra întreprinderilor mici. În România și Suedia, pragurile sunt mai

reduse, însă sistemele sunt mai flexibile în ceea ce privește perioada fiscală, contribuabilii putând prezenta declarațiile TVA trimestrial sau anual, în funcție de volumul activității economice.

Un alt aspect important îl reprezintă digitalizarea sistemului fiscal. În statele Uniunii Europene, majoritatea procedurilor fiscale sunt digitalizate, ceea ce facilitează conformarea voluntară a contribuabililor și reduce birocrația. În Republica Moldova, deși au fost înregistrate progrese în acest domeniu, nivelul de digitalizare este încă în proces de dezvoltare, fiind necesare reforme suplimentare pentru creșterea eficienței administrării fiscale.

În urma analizei efectuate, se poate constata că eficiența unui sistem TVA nu depinde doar de nivelul cotelor de impozitare, ci mai ales de modul de administrare a taxei, de flexibilitatea sistemului fiscal și de gradul de digitalizare al administrației fiscale.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI.

În urma analizei efectuate, se poate concluziona că taxa pe valoarea adăugată reprezintă un element esențial al sistemului fiscal modern, având un rol important în formarea veniturilor bugetare ale statului. Deși Republica Moldova aplică cote de TVA comparabile cu cele din statele Uniunii Europene, sistemul fiscal este mai rigid în ceea ce privește raportarea fiscală și administrarea taxei.

Totodată, experiența statelor europene demonstrează că eficiența sistemului TVA depinde în mare măsură de nivelul de digitalizare, de flexibilitatea perioadelor fiscale și de claritatea legislației fiscale. Prin urmare, modernizarea și armonizarea sistemului TVA din Republica Moldova cu cel al Uniunii Europene reprezintă o direcție importantă pentru dezvoltarea economică a țării.

În acest context, se recomandă introducerea unor perioade fiscale flexibile pentru întreprinderile mici, astfel încât acestea să poată depune declarațiile TVA trimestrial sau anual. De asemenea, este necesară accelerarea digitalizării sistemului fiscal, pentru a reduce birocrația și pentru a îmbunătăți colectarea taxelor.

În final, se poate afirma că un sistem TVA eficient nu depinde doar de nivelul cotelor de impozitare, ci mai ales de modul de administrare a taxei, de flexibilitatea sistemului fiscal și de gradul de digitalizare al administrației fiscale.

REFERINȚE:

1. LegalBadger. (2024). Sistemul de impozitare a vânzărilor în Statele Unite ale Americii. https://legalbadger.org/legal/drept-fiscal/tva-america/.
2. Liberia Revenue Authority. (2025). VAT awareness ahead of 2027 rollout. https://revenue.lra.gov.lr/lra-extends-vat-awareness-to-lawyers-ahead-of-2027-rollout/.
3. Republica Moldova. (1997). Codul fiscal nr. 1163 din 24.04.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 62, art. 522.
4. România. (2015). Legea nr. 277/2015 privind Codul fiscal. Monitorul Oficial, nr. 688. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/Cod_fiscal_norme_2023.htm.
5. Suedia. (1994). Legea privind taxa pe valoarea adăugată 1994:200. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/mervardesskattelag-1994200_sfs-1994-200/.
6. Uniunea Europeană. (2006). Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată. https://eur-lex.europa.eu/legal content/RO/TXT/?uri=CELEX:32006L0112.

Coordonator științific: BULGAC Corina, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, Str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodono 61
e-mail: bulgac.corina@ase.md